

Důchod – horor příštích let

Husákových dětí je moc, na jejich důchody nebudou peníze!

Portál i.Dnes.cz 23. listopadu 2009

Do důchodu v 70 letech, za nižší penzi bez ohledu na výši současných zákonných odvodů, bez zápočtu studijních roků. To je právě nastávající realita důchodového systému ...

„Dnešní třicátníci by se měli připravit na to, že půjdou do důchodu možná až v sedmdesáti letech. A že budou brát v poměru k tomu, co do systému odvedli, méně než dnešní důchodci.“ To není sebevražedný volební program některé politické strany, ale realita, o které se mlčí. Od dob tzv. Bezděkovy komise, která se souhlasem všech politických stran s výjimkou komunistů svými výpočty poprvé zveřejnila krutou pravdu, se téměř nic nezměnilo. Dokument říká, že za stávajících pravidel zhruba v roce 2020 přestane být silná generace Husákových dětí schopná financovat penze přibývajícím důchodcům. A aby stát mohl garantovat důchod v průměru kolem 40 procent průměrné mzdy příjemce, bude muset příjmy z důchodového pojištění každoročně dotovat sumou ve výši zhruba pěti procent ročního výkonu ekonomiky. To dnes představuje ohromující částku zhruba 180 miliard, která přitom už dnes chybí ve státním rozpočtu z jiných důvodů, než jsou penze. Jenže do té doby by už systém beze změn byl zhroucený, protože sehnat peníze na financování každoročních pětiprocentních deficitů bude neúnosné.

Důchody? Už nikdy vyšší...

Ostatně první závažný nepoměr mezi příjmy z důchodového pojištění a výdaji na důchody v řádu desítek miliard naskočí kvůli krizi už letos a příští rok! „Z mé pozice mohu pouze říct, že důchody nebudou relativně vyšší a že stát bude mít potíže s jejich zabezpečením,“ konstatuje diplomatically Jiří Král, vrchní ředitel pro oblast sociální a rodinné politiky ministerstva práce a sociálních věcí. Přebytek na důchodovém účtu z minulých let je podle něj mýtus.

Bezděkova komise

V říjnu 2004 premiér Špidla jmenoval Vladimíra Bezděka vedoucím šestičlenné expertní komise. Ta měla analyzovat varianty důchodové reformy, které předložily jednotlivé politické strany, a srovnat je. V závěrečné zprávě z června 2005 komise spočítala, že se současný systém se nedá udržet, protože za pár let Česko neúnosně zadluží. Materiál reformy je dostupný na adrese www.reformaduchodu.cz.

Od poloviny 90. let se totiž dokázalo nashromáždit pouhých 20 miliard korun, což je v porovnání s 30 miliardami, které se každý měsíc na důchodech vyplátí, zanedbatelná částka. Trend navíc směřuje k tomu, že důchody se nebudou moc lišit v závislosti na tom, kolik kdo do systému zaplatí. Dá se očekávat, že se řadě poplatníků nebude vysoká solidarita líbit a budou státu posílat jen zákonné minimum. Jinými slovy, kdo bude moci, zvolí švarcsystém. To příjmy z pojistného dál oslabí. Jak z toho ven? Kouzelná formulka politiků zní „důchodová reforma“. Varianty existují na papíře, ale na jejím provedení se parlamentní strany zatím nedokázaly shodnout. „Když politici mluví o tzv. důchodové reformě, vyvolávají očekávání, že důchody budou vyšší. Je to hloupost, na to už nikdy nebudou peníze,“ upozorňuje Vladimír Bezděk, někdejší šéf komise.

Do důchodu v sedmdesáti

Je jasné, že pokud nechceme na sociálním pojištění platit víc než dnešních 28 procent z hrubé mzdy, budou se muset zásadně změnit dvě věci: do důchodu se půjde později a penze budou v poměru k platu nižší. Pro větší příjmovou spravedlnost a rozšíření zdrojů financování by měli zájemci mít možnost ukládat si část pojistného na vlastní riziko do penzijních fondů. Takzvaný opt-out (vyvedení peněz, pozn. red.) ještě stihla vypracovat Topolánkova vláda. Politikům je jasné, že takové zásadní změny budou bolet a nebudou populární. Přesměrování pojistného do soukromých fondů je navíc opředeno předsudkem, že se tam peníze „zašantročí“. Otazník visí také nad rezervou, ze které by se přechod z průběžného systému do kombinovaného financoval. Bylo by na to třeba asi dvou bilionů korun, tedy zhruba dva státní rozpočty. „Obávám se, že skutečná reforma bude stejně jako dosud odkládána. A to až do okamžiku, kdy se deficity důchodového systému stanou neúnosné,“ říká někdejší člen Bezděkovy komise Aleš Krejdl. V důchodovém systému se nicméně pořád něco děje. Češi stárnou a na stále početnější generaci důchodců nebude mít kdo vydělávat. Nenápadné „vylepšení“ parametrů je dnes pro udržení chodu celého systému zásadní. „Změny se dělají postupně tak, aby se to ufinancovalo,“ připouští Král.

Reformy budou bolet

Nejvýznamnějším nástrojem, bez kterého by dnešní systém už dávno zkolaboval, i nadále zůstává posun hranice pro odchod do důchodu. „Je nezbytné pokračovat ve zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu. Důležitá je motivace starších osob k setrvání na trhu práce,“ doporučují v závěrečné zprávě experti Bezděkovy komise. Nástroj se v Česku použil zatím třikrát, naposledy loni. Pro ročníky narozené po roce 1968 nyní platí, že do důchodu půjdou nejdříve v pětadesáti (platí pro muže a bezdětné ženy). Další změny nastupují od Nového roku 2010. Do nároku na důchod se nebude započítávat doba studia (roky studia od 2010). Čtyři roky na střední škole, které si dotyčný nebude moci započítat, tak mohou znamenat třeba o desetinu nižší důchod oproti výpočtu podle současných pravidel. Ušetří se také na invalidních důchodech – podle nových lékařských poznatků se zavádějí přísnější pravidla pro nově uznávanou invaliditu. Také doba, po kterou musí občan platit pojistné, aby dosáhl na důchod, se začne postupně prodlužovat. Do roku 2018 se zvedne z dnešních minimálně 25 na 35 započítatelných let. Stát těmito změnami lidi přiměje, aby pracovali déle a do systému tak více odvedli.

Mohou vůbec dnešní třicátníci a čtyřicátníci něco dělat, aby nesplakali nad penzí? Především by na ni neměli spoléhat. „A připravit se na to, aby byli schopni pracovat déle, udržovat se konkurenceschopní,“ konstatuje Jan Škorpík, člen někdejší Bezděkovy komise. „A šetřit si stranou sami,“ dodává Bezděk.“

Poznámka redakce BOMOT:

Většina z nás, kteří si výše uvedené prognózy přečetla si jen zanedává. Já to udělal také. Jenže nezbyvá nic než se zamyslet nad vlastním zdravím a udržet ho v pevné kondici co nejdéle. Zdraví je jedinný nástroj, který nám dokáže alespoň částečně garantovat možnost jakýchkoli příjmů ve vyšším věku. Není-li zdraví, není čím garantovat svoje budoucí rozhodnutí, není na čem budovat svoje plány a cíle. A kdo z nás může být eurokomisařem, který pobírá důchod ve výši 110.000 Kč? Investujte proto do svého ZDRAVÍ po „kapkách“ již dnes. Lépe málo, dlouhodobě a hned než hodně, krátkodobě a možná pozdě....